

Brüssel, 12. mai 2026
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2026/0060(NLE)

8931/26
ADD 1

RECH 207
RELEX 601

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	8120/26
Teema:	<i>Nõukogu 28.–29. mai 2026. aasta istungi (konkurentsivõime (siseturg, tööstus, teadusuuringud ja kosmos)) ettevalmistamine</i> Nõukogu soovitus Euroopa Liidu teadusdiplomaatia raamistiku kohta – Vastuvõtmine

---

NÕUKOGU SOOVITUS

Euroopa Liidu teadusdiplomaatia raamistiku kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292 koostoimes artikli 182 lõikega 5,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Teadus on üldine avalik hüve, millega laiendatakse teadmiste piire ja mille alus- ja rakendusuringute kaudu töötatakse välja inimkonnale kasulikke lahendusi nii avalikus kui ka erasektoris.
- (2) Universaalne teaduskeel suudab inimesi ja riike ühendada ja inspireerida.
- (3) Teadus on alati olnud Euroopa integratsiooni liikumapanev jõud ning selle abil on kujundatud ühistel põhimõtetel ja väärtustel põhinevat Euroopa identiteeti.
- (4) Teadus, teadusuuringud, innovatsioon ja kõrgharidus on liidu pehme jõu põhielemendid ning aitavad tugevdada liidu suhteid kolmandate riikidega.

- (5) On vaja tagada, et rahvusvaheline teadus- ja innovatsioonisüsteem oleks ühtaegu nii avatud kui ka turvaline, järgides põhimõtet „nii avatud kui võimalik, nii suletud kui vajalik“ kooskõlas nõukogu soovitusega, mis käsitleb teadusjulgeoleku suurendamist¹.
- (6) Teadusuuringud ja innovatsioon on liidu konkurentsivõime, vastupanuvõime, jõukuse ja ühiskondliku heaolu keskmes, aidates samal ajal kaitsta liidu huve ja väärtusi.
- (7) Programm „Euroopa horisont“ on maailma suurim mitmepoolne teadus- ja innovatsiooniprogramm, milles saavad osaleda kolmandad riigid, sealhulgas liidu naabruses ja kaugemal asuvad ning programmiga ühinenud usaldusväärsed partnerriigid ning teadlased kogu maailmast.
- (8) Algatuse „Vali teadusega tegelemise kohaks Euroopa“² eesmärk on suurendada liidu atraktiivsust kogu maailma teadlaste silmis, eelkõige aitavad sellele kaasa Euroopa Teadusnõukogu³ grandid, Marie Skłodowska-Curie meetmed⁴ ning riiklikul ja asjakohasel juhul piirkondlikul tasandil pakutavad vahendid.
- (9) Selliste murranguliste tehnoloogiate nagu tehisintellekti või kvantitehnoloogia arendamine ja kasutuselevõtt aitab suurendada ülemaailmset konkurentsi ja mõjutab oluliselt inimeste elu. Tehisintellekti kasutamine teaduses ümberkujundava jõuna loob enneolematuid võimalusi, aga ka väljakutseid, näiteks intellektuaalomandi, andmehalduse, teaduspublikatsioonide, mudelite jagamise, teadmiste ja andmetötlusele juurdepääsu, teaduseetika ja teadusliku usaldusväärse osas.

---

¹ Nõukogu 23. mai 2024. aasta soovitus, mis käsitleb teadusjulgeoleku suurendamist (ELT C 3510, 30.5.2024).

² https://commission.europa.eu/topics/research-and-innovation/choose-europe_en

³ <https://erc.europa.eu/homepage>

⁴ <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/>.

- (10) Liit seisab silmitsi ettearvamatu geopoliitilise keskkonnaga, mida iseloomustab kasvav surve rahvusvahelise koostöö, demokraatia, mitmepoolsuse, õigusriigi ja teaduse enda suhtes.
- (11) Riiklikud ja valitsusvälised osalejad avaldavad üha suuremat survet üleilmsete kaupade ja üleilmse ühisvara kasutamisele, sealhulgas väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel.
- (12) Edusammud ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030⁵ ja kestliku arengu eesmärkide saavutamisel ning planeedi kolmikkriisi (kliimamuutused, elurikkuse vähenemine ja saaste) lahendamisel ei ole olnud rahuldavad, mistõttu on vaja riikide ühiseid, teaduslikel tõenditel põhinevaid jõupingutusi.
- (13) Liit ja selle liikmesriigid on selliste ülemaailmsete valitsustevaheliste teadus- ja poliitikaorganite nagu valitsustevaheline kliimamuutuste eksperdirühm (IPCC),⁶ valitsustevaheline bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitlev teaduslik-poliitiline foorum (IPBES)⁷ ning valitsustevaheline kemikaalide, jäätmete ja reostuse teaduslik-poliitiline eksperdirühm⁸ peamised võimaldajad.
- (14) Teadusuuringud pakuvad vajaduse korral tõendeid, mida on vaja rahvusvaheliste lepingute toetamiseks ja poliitiliste otsuste tegemiseks paljudes valdkondlikes diplomaatiates.
- (15) Välis- ja julgeolekupoliitika, sealhulgas ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP), mõjutavad teadus- ja innovatsioonipoliitikat nii otseselt (nt kehtestades piirangud koostööle teatavate rahvusvaheliste partnerite ja konkurentidega) kui ka kaudselt (nt hõlbustades rahvusvahelist koostööd ning luues võrdsed tingimused).

---

⁵ <https://sdgs.un.org/2030agenda>

⁶ <https://www.ipcc.ch/>

⁷ <https://www.ipbes.net/>

⁸ <https://www.unep.org/isp-cwp>

- (16) Kuna teadusuuringud ja innovatsioon väljenduvad rohkem kui kunagi varem võimuse ja geopoliitilises mõjus, oleks tugeval ja sõltumatul liidul kasu liidu teadus- ja innovatsioonivarade paremast ärakasutamisest ja mitmekesiste strateegiliste partnerluste loomisest.
- (17) Kuna paljudes liidu poliitikadokumentides⁹ ja hiljutistes tähtsamates aruannetes¹⁰ on kajastatud kasvavat seost teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni ning välis- ja julgeolekupoliitika vahel, on vaja Euroopa Liidu teadusdiplomaatia raamistikku.

---

⁹ Muu hulgas komisjoni 18. mai 2021. aasta teatis teadusuuringute ja innovatsiooni alase üldise lähenemisviisi kohta (COM(2021) 252 final) ja sellega seotud nõukogu 28. septembri 2021. aasta järeldused, dok 12301/21; 17. veebruari 2021. aasta ühisteatis „ELi panus reeglitel põhineva mitmepoolsuse tugevdamiseks“, JOIN(2021) 3 final, nõukogu 10. juuni 2022. aasta järeldused rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostöö põhimõtete ja väärtuste kohta, 10125/22; nõukogu 8. detsembri 2023. aasta järeldused teadusuuringute ja innovatsiooni rolli ja mõju tugevdamise kohta liidu poliitikakujundamise protsessis, 16450/23; komisjoni 30. septembri 2025. aasta teatis Euroopa teadus- ja tehnoloogiataristu strateegia kohta, COM(2025) 497 final/2; 3. detsembri 2025. aasta ühisteatis ELi majandusjulgeoleku tugevdamise kohta, JOIN(2025) 977 final; nõukogu 23. mai 2024. aasta soovitus, mis käsitleb teadusjulgeoleku suurendamist (ELT C, C/2024/3510, 30.5.2024).

¹⁰ Enrico Letta, „Much more than a market – Speed, Security, Solidarity“: Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens“ („Palju enam kui turg – kiirus, turvalisus, solidaarsus – siseturu võimestamine kõigile ELi kodanikele kestliku tuleviku ja jõukuse tagamiseks“), 2024. Euroopa Komisjon: „*The future of European competitiveness. Part A, A competitiveness strategy for Europe*“ („Euroopa konkurentsivõime tulevik. A. osa. Euroopa konkurentsivõime strateegia“), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2025; Euroopa Komisjon: „Align, act, accelerate – Research, technology and innovation to boost European competitiveness“ („Kohandada, tegutseda, kiirendada – teadusuuringud, tehnoloogia ja innovatsioon Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks“) Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024; Euroopa Komisjon: „A European framework for science diplomacy – Recommendations of the EU Science Diplomacy Working Groups“ („Euroopa teadusdiplomaatia raamistik – ELi teadusdiplomaatia tööühmade soovitusel“), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2025.

- (18) Sidudes ja tugevdades teaduse ja diplomaatia vahelist dialoogi, on teadusdiplomaatial oluline roll, et
- a) kaitsta ja edendada liidu demokraatlikke väärtusi, strateegilisi huve ning tehnoloogilist ja andmesuveräänsust;
  - b) tugevdada avatud ja turvalise rahvusvahelise teaduskoostöö kaudu liidu positsiooni juhtiva ülemaailmse teadus- ja tehnoloogiavaldkonna osalejana;
  - c) suurendada usaldust teaduse vastu, edendada tulevikusuundade analüüsi ja teaduslike nõuannete kasutuselevõttu otsustusprotsessides ning soodustada üldsuse kaasamist;
  - d) maksimeerida liidu teadus- ja innovatsioonipotentsiaali mõju rahu, inimõiguste kaitse, mitmepoolsuse ja reeglitel põhineva rahvusvahelise korra poole püüdlemisel ning
  - e) tugevdada liidu pühendumust hallata ülemaailmseid avalikke hüvesid ja ühisvarasid kestlikult, võidelda planeedi kolmikkriisiga, mis on tingitud kliimamuutustest, elurikkuse vähenemisest ja saastest, ning aidata kaasa ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 ja kestliku arengu eesmärkide saavutamisele.
- (19) Liidu teadusdiplomaatia peaks
- a) tuginema jätkuvalt kindlalt Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud liidu põhiväärtustele, sealhulgas vabadusele, demokraatialle, võrdsusele, õigusriigile ja inimõiguste austamisele;

- b) tuginema eelkõige rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostöö aluseks olevatele põhimõtetele ja väärtustele, nagu on sätestatud teadusuuringute ja innovatsiooni alases üldises lähenemisviisis,¹¹ Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni paktis,¹² Marseille' deklaratsioonis rahvusvahelise teadus- ja innovatsioonikoostöö kohta¹³ ning Brüsseli avalduses „Mitmepoolne dialoog teadusuuringute ja innovatsiooni alase rahvusvahelise koostöö põhimõtete ja väärtuste üle“,¹⁴ eelkõige akadeemilisele vabadusele ja teadusuuringute vabadusele, teaduse tipptasemele, teadusuuringute eetikale ja usaldusväärsele, teadusjulgeolekule, soolisele võrdõiguslikkusele, mitmekesisusele ja kaasamisele, avatud teadusele ja avatud andmetele ning tõenditel põhinevale poliitikakujundamisele;
- c) olema ellu viidud täielikus kooskõlas aluslepingus määratletud vastavate pädevustega ning kooskõlas liidu välistegevuse ja asjakohaste programmidega, eelkõige programmiga „Euroopa horisont“.
- (20) Teadusdiplomaatiat ei tohiks kasutada liidu tasandi sanktsioonide õõnestamise mehhanismina.
- (21) ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsioon (UNESCO) ja muud mitmepoolsed organisatsioonid edendavad ülemaailmseid ja piirkondlikke teadusdiplomaatia dialooge, millesse liit peaks panustama.
- (22) Liit peaks teadusdiplomaatias tegutsema strateegiliselt ja koordineeritult, kaasates riiklikke ja valitsusväliseid osalejaid, et kaitsta oma huve kõigi ülemaailmsete partnerite ja konkurentide ees, kes investeerivad oma teadusdiplomaatia suutlikkusse.

---

¹¹ Komisjoni 18. mai 2021. aasta teatis teadusuuringute ja innovatsiooni alase üldise lähenemisviisi kohta, COM(2021) 252 final.

¹² Nõukogu 26. novembri 2021. aasta soovitus (EL) 2021/2122, mis käsitleb Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni pakti (ELT L 431, 2.12.2021).

¹³ <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/sites/default/files/2022-03/d-claration-de-marseille--17072.pdf>

¹⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/94d6bb42-1fe7-478c-b6b4-d0be4dfb0204_en?filename=brussels-ministerial-statement-2024-02.pdf

- (23) On vaja tugevdada võrdseid ja vastastikku kasulikke partnerlusi maailma lõunapoolsete riikidega, eelkõige liidu jaoks strateegilise tähtsusega piirkondades, sealhulgas Euroopa tiimi algatuste kaudu strateegia „Global Gateway“ raames ja kolmepoolsete koostöömehhanismide kaudu, et toetada noori teadlasi ja ajude ringlust, tugevdada teadussuutlikkust, tegeleda teadusuuringute asümmeetriaga, edendada teadmiste koosloomist ja tegeleda ühiste üleilmsete probleemidega.
- (24) Mitu liikmesriiki on välja töötanud ja vastu võtnud riikliku teadusdiplomaatia strateegia ning tugevdanud oma diplomaatiliste teenistuste teadus- ja tehnoloogilist suutlikkust nii kodu- kui ka välismaal.
- (25) Võttes arvesse käimasolevate tegevuste paljusust, on vaja edendada sidusust ja optimeerida ressursside kasutamist teadusdiplomaatias nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil. Selleks on vaja koordineerimist, vastastikust õppimist ja parimate tavade vahetamist ning vajaduse korral peaks komisjon pakkuma liikmesriikidele kohandatud suuniseid ja abi, võttes arvesse nende konkreetset olukorda ja olemasolevaid erinevusi.
- (26) Teadusdiplomaatia võib aidata kaasa Euroopa teadusruumi edendamisele ja loomisele nii liidusiseselt kui ka selle välismõõtme puhul. Seetõttu on Euroopa Liidu teadusdiplomaatia raamistiku loomine lisatud Euroopa teadusruumi 2025.–2027. aasta poliitilisse tegevuskavasse,¹⁵ mis aitab kaasa nn viienda vabaduse – teadusuuringute ja innovatsiooni ühtse turu¹⁶ – kontseptsiooni väljatöötamisele.

---

¹⁵ Nõukogu 24. juuni 2025. aasta soovitus Euroopa teadusruumi 2025.–2027. aasta poliitilise tegevuskava kohta, ELT C, C/2025/3593, 30.6.2025..

¹⁶ Enrico Letta, samas.

- (27) Liit tugineb üleilmset teadusdiplomaatiat kujundanud algatuste tugevale pärandile, sealhulgas Euroopa Tuumauuringute Organisatsioonile (CERN)¹⁷ ja Rahvusvahelisele Rakendusliku Süsteemanalüüsi Instituudile (IIASA)¹⁸. Viimastel aastatel on tekkinud aktiivne Euroopa teadusdiplomaatia õpetlaste/õppejõudude ja praktikute kogukond, mis on viinud näiteks ELi teadusdiplomaatia liidu¹⁹ ning ELi välisministeeriumide teadusdiplomaatia ja nõustamise võrgustiku²⁰ loomiseni.
- (28) Liit ja selle liikmesriigid peaksid end positsioneerima teadusdiplomaatia vallas ülemaailmsete liidritena, et kaitsta oma huve, edendada Euroopa väärtusi ja teenida ülemaailmset avalikku huve.
- (29) Käesolevas soovitusel kasutatakse järgmisi mõisteid:
- a) „teadus“ – füüsilise ja sotsiaalse maailma struktuuri ja toimimise süstemaatiline uurimine vaatluse, eksperimenteerimise, analüüsi, tõlgendamise ja saadud empiiriliste tõendite alusel teooriate katsetamise kaudu. Mõiste hõlmab nii loodusteadusi, tehnoloogiat, inseneriteadust, matemaatikat ja meditsiini kui ka sotsiaal-, humanitaar- ja kunstiteadust ning selle alla kuuluvad nii avaliku kui ka erasektori alus- ja rakendusauuringud;
  - b) „diplomaatia“ – riiklike ja valitsusväliste osalejate poolne rahvusvaheliste suhete juhtimine rahumeelsete vahenditega, näiteks dialoogi ja läbirääkimistega, sealhulgas välismaal asuvate esindajate kaudu;
  - c) „teadusdiplomaatia“ – teaduse, teaduslike tõendite ja teaduskoostöö otsene või kaudne kasutamine eri tasandi välispoliitikale sisendi pakkumiseks ja selle toetamiseks ning diplomaatia kasutamine rahvusvahelise koostöö ja teaduse arengu edendamiseks ja toetamiseks.

---

¹⁷ <https://home.cern/>

¹⁸ <https://iiasa.ac.at/>

¹⁹ <https://www.science-diplomacy.eu/>

²⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/europe-world/international-cooperation/science-diplomacy_en#eu-ministries-of-foreign-affairs-science-diplomacy-and-advice-network

- (30) Käesolev soovitus ei mõjuta liikmesriikide pädevust üheski poliitikavaldkonnas, sealhulgas välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas ega teadusasutuste autonoomiat ja sõltumatust.

SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL, võttes täielikult arvesse subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet, institutsioonilist autonoomiat ja akadeemilist vabadust ning kooskõlas liikmesriikide riiklike eripärade, erinevate lähtepunktide ja nende aluslepingust tulenevate pädevustega ning võttes arvesse vajadust optimeerida ressursse nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil, viia ellu järgmisi strateegilisi ja operatiivmeetmeid ning toetavat tegevust:

Strateegilised meetmed:

1. tunnistada teadusdiplomaatia tähtsust oma teadus- ja innovatsioonipoliitika ning välis- ja julgeolekupoliitika osana ning selle panust ühisesse välis- ja julgeolekupoliitikasse ning ühisesse julgeoleku- ja kaitsepoliitikasse, tunnustades selle potentsiaali asjakohastes poliitikastrateegiates;
2. maksimeerida koostöös komisjoniga teadusdiplomaatia mõju liidu väärtuste, sealhulgas vabaduse, demokraatia, võrdsuse, õigusriigi ja inimõiguste austamise ning rahu ja mitmepoolsuse edendamisel;
3. tunnistada teadusdiplomaatia potentsiaali rahvusvahelise koostöö edendamisel teaduse, teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning kasutada teadusdiplomaatia meetmeid, et muuta liit ülemaailmseks liidriks akadeemilise vabaduse, teadusuuringute vabaduse, avatud teaduse ning avatud ja turvalise rahvusvahelise teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonikoostöö vallas, sealhulgas algatuse „Vali Euroopa teadusega tegelemise kohaks“ kaudu, tuginedes Euroopa tiimi lähenemisviisile, ning kolmandate riikide ühinemise kaudu programmiga „Euroopa horisont“ ja Euratomi programmidega;

4. kasutada koostöös komisjoniga teadusdiplomaatiat liidu konkurentsivõime, vastupanuvõime, jõukuse ja ühiskondliku heaolu huvide kaitsel, näiteks selleks, et paremini positsioneerida võimalusi, mida pakuvad partnerlused liiduga, sealhulgas strateegia „Global Gateway“²¹ kaudu, et edendada Euroopa tehnoloogiad, toetada liidu rolli ülemaailmsete tehniliste standardite kehtestamisel ning liidu tehnoloogia- ja andmesuveräänsust, lähtudes avatuse ja andmete jagamise osas vastastikkuse põhimõttest;
5. edendada koostöös komisjoniga liidu, riikliku ja piirkondliku tasandi valdkondadevahelisi ja -üleseid dialooge teadusdiplomaatia eri osalejate vahel, käsitledes seda, kuidas tasakaalustada teaduslikke eesmärke välis- ja julgeolekupoliitika huvidega, võttes eelkõige arvesse a) vajadust hinnata piirangute mõju rahvusvahelisele teaduskoostööle, b) määrata eelkõige elutähtsates ja tundlikes tehnoloogiavaldkondades kindlaks majandus- ja teadusjulgeoleku riskid ja neid leevendada ning c) uurida ja kasutada ära teadusdiplomaatia potentsiaali teadus- ja innovatsioonipoliitika ning välis- ja julgeolekupoliitika meetmete ettevalmistamisel;
6. võttes nõuetekohaselt arvesse kahesuguse kasutusega tehnoloogiate ja muude tundlike tehnoloogiatega seotud julgeolekuprobleeme, teha koostöös komisjoniga kindlaks konkreetsed valdkonnad, kus teadusdiplomaatiat saab kasutada usalduse hoidmise ja suurendamise vahendina dialoogi pidamiseks kolmandate riikidega, kui seda peetakse kasulikuks ja kooskõlas olevaks välis-ja julgeolekupoliitikaga, tagades samal ajal, et selline dialoog ei too kaasa tundliku teabe loata edastamist välismaistele sõjaväe- või luureteenistustele ega õõnesta liidu tasandi sanktsioone;

---

²¹ https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway_en

7. kui see võib anda lisaväärtust olemasolevatele poliitilistele protsessidele, kasutada teadusdiplomaatiat, et liikuda edasi ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 ja kestliku arengu eesmärkide suunas, et toetada rahvusvaheliste lepingute väljatöötamist ja rakendamist, tegeleda ülemaailmsete kestlikkusprobleemidega (sh ebakindlates ja geopoliitiliselt strateegilistes keskkondades, nagu Arktika, Vahemere piirkond, ELi idapiir ja Lääne-Balkan) ning hallata killustatud geopoliitilises keskkonnas kestlikult üleilmseid hüvesid ja üleilmset ühisvara, sealhulgas väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevaid alasid, nagu avameri ja süvameri, Antarktika, Maa-lähedane orbiit, kuu ja muud taevakehad, samuti ühiseid hüvesid, nagu raadiospekter ning valgusreostuse ja interferentsi piiramine;
8. edendada koostöös komisjoniga liidu juhtpositsiooni üleilmses teadusdiplomaatias, a) osaledes UNESCO ja muude rahvusvaheliste foorumite poolt edendatavas üleilmses teadusdiplomaatia arutelus ning b) tugevdades sidemeid ja sõlmides liite usaldusväärsete partneritega kogu maailmas, juhindudes liidu ja liikmesriikide ühistest huvidest ning tuginedes teadusuuringute ja innovatsiooni ühistele põhimõtetele ja väärtustele;
9. tuginedes sellistele edukatele näidetele nagu sünkrotronkiirgus Lähis-Ida eksperimentaal- ja rakendusteaduses (*Synchrotron-light for Experimental Science and Applications in the Middle East*) (SESAME)²², kasutada teadusdiplomaatiat, et hõlbustada rahvusvaheliste teadustaristute loomist ja arendamist, edendades seeläbi liidu ambitsioone ja koondades jõud;
10. tunnustada koostöös komisjoniga Euroopa teadus- ja tehnoloogiataristut kui liidu teadusdiplomaatia pehme jõu strateegilist vara²³ ning liidu strateegilise autonoomia ja teaduse tippaseme peamist käivitajat, kasutades ära selle potentsiaali meelitada ligi parimaid talente ning selle panust innovatsiooni, läbimurdelistesse teadusuuringutesse, teadmiste loomisse, standardite kehtestamisse ning leitavate, juurdepääsetavate, koostalitlusvõimeliste ja taaskasutatavate andmete (FAIR-andmed) jagamise, samuti selle rolli kahe- ja mitmepoolsete suhete edendamisel;

---

²² <https://www.sesame.org.jo/>

²³ Komisjoni 30. septembri 2025.aasta teatis Euroopa teadus- ja tehnoloogiataristu strateegia kohta, COM(2025) 497 final/2 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=COM:2025:497:REV1>

Operatiivmeetmed:

11. kui seda ei ole veel olemasolevatele struktuuridele tuginedes tehtud, kaaluda asjakohase toetuskorra loomist teadusdiplomaatia koordineerimiseks valitsuses ja peamiste sidusrühmadega eri tasanditel, nimetades muu hulgas vajaduse korral ametisse riikliku teadusdiplomaatia koordinaatori ja uurides koostoiimet muude valdkondlike diplomaatiatega, nagu kliima-, rohe-, vee-, ookeani-, polaar-, kosmose-, energia- ja tervisediplomaatia, pöörates erilist tähelepanu seostele tehnoloogia- ja digidiplomaatia ning kultuuridiplomaatiaga;
12. kaaluda vajaduse korral ja komisjoniga konsulteerides huvi- ja väärtuspõhiseid teadusdiplomaatia meetmeid käsitlevate riiklike tegevuskavade koostamist, mida ajakohastatakse korrapäraselt, tuginedes järgmisele: a) asjaomaste teadusdiplomaatia sidusrühmade vahel kokku lepitud strateegiliste temaatiliste ja geograafiliste prioriteetide ja huvide kindlaksmääramine liidu, riiklikul ja asjakohasel juhul piirkondlikul tasandil ning b) liidu ja kolmandate riikide ühiste huvide ja koostöövõimaluste hindamine konkreetsetes valdkondades, sealhulgas programmis „Euroopa horisont“ osalemise ja nendega ühinemise kaudu;

13. vaadata läbi välisministeeriumide ja muude asjaomaste ministeeriumide teadusliku nõustamise ja prognoosimise mehhanismid ja vajaduse korral neid tugevdada, et teha kindlaks puudujäägid suutlikkuses ja töötada välja soovitud teaduse poliitikakujundamise mehhanismide parandamiseks, suunates muu hulgas vajaduse korral teadlased ja teadustöötajad²⁴ teadusnõustajatena diplomaatilistesse teenistustesse, tuginedes kogemustele, mis on saadud olemasolevatest teadusnõustamise mehhanismidest ülemaailmsel, liidu, riiklikul ja piirkondlikul tasandil, toetades seeläbi laiemaid jõupingutusi teaduslike tõendite kasutamiseks avaliku poliitika kujundamisel²⁵, sealhulgas Euroopa teadusruumi meetme „Euroopa teaduse edendamine poliitika heaks“ kaudu;
14. vaadata läbi teadusministeeriumide diplomaatilised ja rahvusvahelised koostöömehhanismid ning muud asjakohased teadus- ja innovatsioonistruktuurid ja asjakohasel juhul neid tugevdada, tehes kindlaks puudujäägid suutlikkuses ja töötades välja meetmed diplomaatiliste oskuste parandamiseks nendes mehhanismides, sealhulgas kaaludes võimalust paigutada teadusasutustesse kogenud diplomaatilisi nõustajaid;

---

²⁴ Vt Nõukogu 18. detsembri 2023. aasta soovitus andekate teadlaste, innovaatorite ja ettevõtjate Euroopasse meelitamise ja nende Euroopas hoidmise Euroopa raamistiku kohta (ELT C 1640, 29. 12. 2023).

²⁵ Kooskõlas nõukogu 8. detsembri 2023. aasta järeldustega teadusuuringute ja innovatsiooni rolli ja mõju tugevdamise kohta liidu poliitikakujundamise protsessis, 16450/23.

15. suurendada koostöös komisjoniga koordineeritud viisil liidu osalemist teaduspõhistes rahvusvahelistes organisatsioonides, sealhulgas üleilmsetes valitsustevahelistes teaduse ja poliitika platvormides, ning võimaluse korral toetada nende organisatsioonide tegevust, samuti tugevdada koostööd teadusdiplomaatia valdkonnas tegutsevate valitsusväliste rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu rahvusvaheline teadusnõukogu (ISC)²⁶ ja Genfi teaduse ja diplomaatia foorum (GESDA),²⁷ samuti tehniliste standardite ja konventsioonidega tegelevate organisatsioonidega;
16. luua koostöös komisjoniga võrgustikke, mis ühendavad teadus- ja tehnoloogiaatašeisid liidu ja liikmesriikide diplomaatilistes esindustes kogu maailmas, ja nendevahelisi sünergiaid, et maksimeerida nende lühi- ja pikaajalist mõju ja kasutada paremini ära olemasolevaid vahendeid, sealhulgas riiklike võrgustike ja digiplatvormide poolt pakutavaid vahendeid, keskendudes samal ajal uute struktuuride loomise asemel pigem koordineerimisele ning vältides tarbetut halduskoormust;
17. toetada koostöös komisjoniga liidu teadusdiplomaatia teavitustegevust, kasutades struktureeritud lähenemisviisi liikmesriikide teadusdiasporaa suhtes, aidates luua asjakohaseid võrgustikke koostöös akadeemilise teadlasvahetuse asutustega ja muude asjakohaste olemasolevate mehhanismidega, kasutades paremini ära riiklikke ja liidu programmide ja õpirändekavade vilistlaste võrgustikke, näiteks Marie Curie vilistlaste ühendus²⁸ ja Erasmus Munduse ühendus²⁹, ning kasutades ära väljakujunenud üritusi, mis edendavad teaduspõhist inimestevahelist koostööd geopoliitilisi lõhesid ületades;
18. töötada välja strateegiline lähenemisviis ohus olevate pagulastest õppejõudude ja teadlaste suhtes, et hõlbustada nende jätkuvat panust teadusuuringutesse ja innovatsiooni, tuginedes põhimõtetele ja väärtustele, mille eest liit seisab, rakendades samal ajal vajalikke kaitsemeetmeid;

---

²⁶ <https://council.science/>

²⁷ <https://www.gesda.global/>

²⁸ <https://www.mariecuriealumni.eu/>

²⁹ <https://www.em-a.eu/>

19. tegema tööd mõjusa koostöö nimel maailma lõunapoolsete riikidega, luues õiglasel teadusdiplomaatia partnerlused, mis edendavad kohalike teadmiste ja oskusteabe panust ühiste üleilmsete probleemide lahendamisse ning pakuvad võimalusi suutlikkuse suurendamiseks, võideldes seeläbi ka teadus- ja innovatsioonisuutlikkuse asümmeetria vastu.

Toetav tegevus:

20. edendada sidemeid ühelt poolt liikmesriikide diplomaatiliste teenistuste ning teiselt poolt teadusuuringuid tegevate organisatsioonide, ülikoolide ja muude kõrgharidusasutuste (sh Euroopa ülikoolide liidu), teadusuuringute rahastajate, teadlaste ja teadustöötajate, samuti kodanikuühiskonna ja valitsusväliste osalejate vahel, kes saavad avada uusi innovatsioonivõimalusi ning tugevdada ülemaailmseid partnerlusi väljaspool traditsioonilisi kanaleid valitsuse ja akadeemiliste ringkondade vahel;
21. toetada koostöös komisjoniga positiivsete teadusdiplomaatia narratiivide väljatöötamist, mida toetavad multi- ja interdistsiplinaarsed teadusuuringud, hõlmates süstemaatiliselt sotsiaal- ja humanitaarteadused, ning nende tulemuste levitamist teaduspublikatsioonide, teabevahetuse ja üldsusega suhtlemise kaudu, et suurendada usaldust teaduse vastu, tugevdada inforuumi terviklikkust, võidelda desinformatsiooni vastu ning kaitsta demokraatiat, vabadust ja arvamuste paljusust;

22. edendada mitmekeelsust teadusdiplomaatias ja keelelist mitmekesisust teaduses kooskõlas G20 soovitustega teaduses osalemise kohta³⁰;
23. austades täielikult riikide pädevust hariduse ja akadeemilise vabaduse valdkonnas, julgustada integreerima teadusdiplomaatiaga, teaduse rolliga rahvusvahelises koostöös ja tõenditel põhineva poliitikakujundamisega seotud elemente asjakohastesse haridus- ja koolitusprogrammidesse, et suurendada nooremate põlvkondade teadlikkust teaduse, poliitika ja ülemaailmsete probleemide vahelistest seostest, toetades soovi korral näiteks teadusdiplomaatia noori saadikuid;
24. kaaluda koostöös akadeemiliste asutustega teadusdiplomaatia alase koolituse pakkumist teadlastele ja diplomaatidele ning spetsialistidele, kes töötavad teaduse ja diplomaatia kokkupuutepunktis, tehes selleks koostööd asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas integreerides teadusdiplomaatia moodulid diplomaatiliste akadeemiate õppekavadesse ja diplomaatide koolitusse enne nende välismaale lähetamist.

SOOVITAB KOMISJONIL võtta käesoleva soovituse punktide 1–24 rakendamise toetamiseks eelkõige järgmisi meetmeid:

25. toetada liidu teadusdiplomaatias osalejate, strateegiate ja koolituspakkumiste ning liidu partnerite ja konkurentide teadusdiplomaatiaalaste jõupingutuste kaardistamist, et saada ülevaade olemasolevatest riiklikest raamistikest ja praegu kättesaadavatest teadusdiplomaatia ressurssidest ja parimatest tavadest ning ülemaailmsest teadusdiplomaatia keskkonnast, milles liit ja selle liikmesriigid tegutsevad, aidates seeläbi kaasa ka liikmesriikide vaheliste erinevuste vähendamisele;

---

³⁰ https://g7g20-documents.org/fileadmin/G7G20_documents/2025/G20/South%20Africa/Sherpa-Track/Research%20and%20Innovation%20Ministers/1%20Ministers'%20Language/Research%20and%20Innovation_Recommendations%20on%20Science%20Engagement_23.09.2025.pdf

26. tugevdada teadusuuringute, tehnoloogia ja innovatsiooni murranguliste arengute jälgimist, näiteks tehisintellekti laialdasem kasutamine teaduses liidu üldise tehisintellektipoliitika³¹ raames, hinnates nende arengute mõju teaduskoostööle, teadusuuringute usaldusväärsusele, eetikale, intellektuaalomandi kaitsele ja liidu konkurentsivõimele ja vastupanuvõimele, samuti väärtusloomele ja tehnoloogilisele suveräänsusele ning edendades nende tehnoloogiatega inimkeskset, vastutustundlikku, läbipaistvat, õiglast ja turvalist kasutamist ülemaailmsel tasandil;
27. võimaldada korrapärast teabevahetust teadlaste ja diplomaatide vahel ning spetsialistidega, kes töötavad teaduse ja diplomaatia kokkupuutepunktis, luues Euroopa tiimi lähenemisviisil põhineva ja asjakohasel juhul olemasolevatele liidu ja riiklikele platvormidele ja võrgustikele tugineva virtuaalse Euroopa teadusdiplomaatia platvormi, mis võib aidata teha kindlaks liidule huvi pakkuvate asjaomaste riikide ja piirkondadega seotud teadusdiplomaatia ühismeetmete teemad;
28. luua olemasolevas Euroopa teadusruumi raamistikus ajutine kontaktrühm (nt Euroopa teadusruumi foorumi teadusuuringute ja innovatsiooni alane üldise lähenemisviisi alaline alarühm), mida saab vajaduse korral aktiveerida, et toetada asjakohasel juhul liidu ühise reageerimise väljatöötamist teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, reageerides geopoliitilistele arengutele, nagu oht liidu majandusjulgeolekule, sõjaline agressioon või demokraatia tagasilangus, sealhulgas toetades rahvusvahelise teaduskoostöö koordineeritud riskihindamist ja erandolukorra planeerimist;

---

³¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/ai-office>

29. lõimida Euroopa Liidu teadusdiplomaatia raamistik teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi ning muudesse liidu programmidesse, sh Euratomi teadus- ja koolitusprogrammi, edendades selliseid vahendeid nagu algatus „Vali teadusega tegelemise kohaks Euroopa“, ühinemine programmiga „Euroopa horisont“ ja rahvusvaheline osalus selles, teadus- ja tehnoloogialepingud, Global Gateway projektid, Euroopa avatud teaduse pilv,³² Euroopa teadustaristu konsortsium (ERIC)³³ ja Eureka võrgustik³⁴ ning konkreetsetele geograafilistele piirkondadele ja valdkondadele suunatud algatused, nagu partnerlus Vahemere piirkonna riikidega teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas (PRIMA) 2021–2027,³⁵ Aafrika Liidu ja ELi innovatsioonikava,³⁶ ülemaailmne tervishoiualane Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerlus (EDCTP) 2021–2027,³⁷ innovatsioonimissioon³⁸ ning Atlandi ookeani alaste teadusuuringute ja innovatsiooni liit (AAORIA)³⁹.
30. hõlbustada Vahemere piirkonna teadusdiplomaatia keskuse loomist, nagu on välja kuulutatud Vahemere piirkonna leppes,⁴⁰ tuginedes piirkonnas juba toimuvale tegevusele, töötada tihedas koostöös liikmesriikidega välja ühiseid teadusdiplomaatia alaseid meetmeid Lähis-Idas ja koos Lähis-Idaga (ühine poliitikameede) ning tugevdada teadusdiplomaatia dialooge peamiste mitmepoolsete ja rahvusvaheliste partneritega, nagu Aafrika Liit (AL), Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikide Ühendus (CELAC), Kagu-Aasia Maade Assotsiatsioon (ASEAN) ja Kesk-Aasia, asjakohasel juhul ka ELi kandidaatriikide ning teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammiga ühinenud kolmandate riikidega;

---

32 <https://eosc.eu/>

33 <https://www.eric-forum.eu/>

34 <https://www.eurekanetwork.org/>

35 <https://prima-med.org/>

36 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-07/ec_rtd_au-eu-innovation-agenda-final-version.pdf

37 <https://www.edctp.org/>

38 <https://mission-innovation.net/>

39 <https://allatlanticocean.org/>

40 16. oktoobri 2025. aasta ühisteatis Vahemere piirkonna leppe kohta, JOIN(2025) 26 final.

31. tugevdada teadusnõustamist välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas, eelkõige Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse (JCR)⁴¹ ja teadusnõustamise mehhanismi⁴² ning liidu detsentraliseeritud asutuste⁴³ tegevuse kaudu, sealhulgas toetades rahvusvahelisi dialooge koostöös rahvusvaheliste teadusnõuandeadutustega.

RAKENDAMINE, TEABEVAHETUS JA ARUANDLUS

Liikmesriikidel soovitatakse rakendada käesoleva soovitusel punkte 1–24 vastavalt oma konkreetsele olukorrale, kuid võimalikult kiiresti.

Komisjonil ja liikmesriikidel soovitatakse teavitada üldsust teadusdiplomaatia tähtsusest.

Komisjonil soovitatakse jälgida käesoleva soovitusel tehtud edusamme, kasutades olemasolevaid Euroopa teadusruumi juhtimisstruktuure, eelkõige Euroopa teadusruumi foorumi üldise lähenemisviisi alalise alarühma ja Euroopa välisteenistuse koostööd, kasutades Euroopa teadusruumi platvormi ja asjakohaseid järelevalvevahendeid, ning anda nõukogule iga kahe aasta järel aru käesoleva soovitusel tehtud edusammudest osana oma iga kahe aasta tagant esitatavast aruandest teadusuuringute ja innovatsiooni alase üldise lähenemisviisi kohta. Ei ole vaja luua uusi struktuure.

On soovitatav, et Euroopa teadusruumi foorumi üldise lähenemisviisi alaline alarühm toetaks ühiste näitajate kehtestamist, mida kohaldatakse kõigi liidu teadusdiplomaatias osalejate suhtes, et võimaldada sidusat ja süstemaatilist järelevalvet nende tegevuse ja edusammude üle, võimaldades seeläbi kollektiivse teabe tõhusat kogumist, mis toetaks nendevaheliste ühtsete meetmete väljatöötamist.

---

⁴¹ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/index_en

⁴² <https://scientificadvice.eu/>

⁴³ https://www.euda.europa.eu/publications/brochures/eu-ansa_en

Sellela seoses kutsutakse liikmesriike üles, vabatahtlikkuse alusel ja asjakohasel juhul, jagama komisjoniga teavet oma riiklike lähenemisviiside ja algatuste kohta, mis on sisendiks komisjoni eespool nimetatud järelevalve- ja aruandlustegevusele.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja
